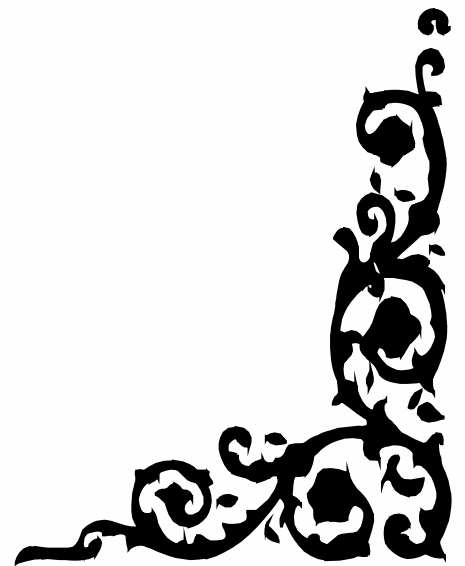
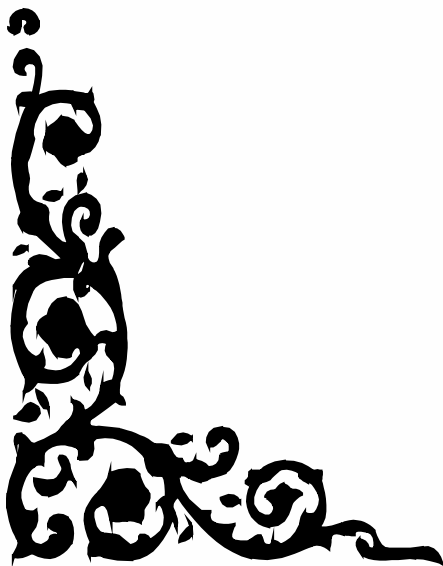

דברי משה

פרשת ויעא
יעקב אבינו תיקון של אדם הראשון

יעקב דה הז 8/7 רמות א' ירושלים

02 – 5715091

פרשת ויצא

יעקב אבינו תיקון של אדם הראשון

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה".

בספר אמרי נעם (אות יג) מביא רבי יהושע הורביץ מדיז'יקוב זצ"ל בשם המקובל האלקי הרב נתן שפירא זצ"ל בעל המגלה עמוקות, שראשי התיבות של המילה "ויצא" שבפסוק "ויצא יעקב מבאר שבע", הם ו'ירא י'עקב צ'ורת א' עיי"ש.

ולכאורה צריך לברר מקחו של צדיק, מה הכוונה שראה יעקב אבינו את צורת האות אל"ף? מה מיוחד באות אל"ף משאר כ"ד אותיות התורה, שדוקא אותה הוא ראה? זה גילוי זה בא ללמד אותנו?

יעקב אבינו יוצא לגלות

המדרש תנחומא בתחילת הפרשה (סימן א) שואל: "למדנו רבינו, ההורג את הנפש בשגגה להיכן היה גולה?"

ועונה המדרש: "כך שנו רבותינו, ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט, לשלש הערים שבעבר הירדן, ושלש שבארץ כנען, ויעקב אבינו גלה לחרן, בורח בנפשו, ונתיירא שלא יהרוג אותו הרשע עשו אחיו, מכיון שראהו הקב"ה בצרה גדולה נגלה עליו בחלום וכו' ע"כ.

מבואר בדברי המדרש, שליציאה של יעקב אבינו מבאר שבע היה בחינה של גלות, אומנם הוא נשלח מבאר שבע לחרן במצות אמו, מחשש שעשו יממש את האיום לפגוע בו¹, ובמצות אביו כדי לשאת שם אשה

---

¹ בפרשת תולדות (פרק כז פסוק מא – מז) מסופר, שאחר שיעקב הערים על יצחק ולקח את הברכות, שטם עשו את יעקב ואמר בלבו, יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי", בנבואה נתגלה הדבר לרבקה: "ויוגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל", והיא מצוה את יעקב: "הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך, ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה,

מבנות לבן אחי אמו², אבל כל אלו היו הנסיבות ליציאתו של יעקב מבאר שבע, העובדה שהוא הוצרך לקחת את הברכות מאביו באופן כזה, שיעורר עליו את כעסו של שעשו אחיו, עד שיבקש להורגו, כמו העובדה שיצחק אביו בחר לשלוח אותו בעצמו לקחת לחרן, ולא הסתפק בשליחת שליח להביא לו משם אשה, כפי שנהג אברהם אביו במקרה שלו, היו כל אלה הכי תמציי לגרום לו לגלות משם, כדין רוצח בשוגג שגולה ממקום מושבו לעיר מקלט.

ודברי המדרש כאן צריכים ביאור, מה השייכות של יעקב אבינו לפרשת רוצח בשוגג? את מי רצח יעקב אבינו בשוגג? מתי קרה הדבר? איך זה שלא סופר על כך בתורה?

בפרשת וישלח מסופר על הפגישה הבלתי נמנעת של יעקב עם עשיו אחיו אחר בריחתו מבית לבן, עשיו אחיו בא לקראתו עם ארבע מאות איש כדי להורגו, למרות שבמקרה כזה, היה מותר ליעקב מבחינה דתית ומוסרית להשכים ולהרוג את עשו, כותבת התורה (פרק לב פסוק ח): "ויירא יעקב מאד וייצר לו", ומפרש רש"י שהפחת הגדול של יעקב היה מזה שנכפה עליו מצב כזה שהוא צריך לשפוך דם, א"כ איך אפשר יתכן לייחס ליעקב תואר מפוקפק כזה של רוצח ואפילו בשוגג?

יעקב אבינו גלגול של אדם הראשון

לא אחת כדי לבאר את דברי חז"ל הקדושים הנראים סתומים, נזקקים אנו לדבריהם של רבותינו בעלי הסוד, בהרבה מקומות דבריהם שופכים אור בהיר על הבנת העניין בו חסרים לנו פרטים להשלמת התמונה, וכבר אמרו בירושלמי מסכת ראש השנה (פרק ג הל' ה): "דברי

וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך, עד שוב אף אחיך ממך, ושכח את אשר עשית לו, ושלחתי ולקחתיך משם, למה אשכל גם שניכם יום אחד".

² שם (פרק כח פסוק א – ב): "ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו, ויצוהו ויאמר לו, לא תקח אשה מבנות כנען, קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך".

תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר", כך גם להבנת סוגיה זו נדרש לדבריהם.

בשער הפסוקים פרשת ויגש כותב רבנו האריז"ל שביעקב אבינו התגלגלה נשמת אדם הראשון [נפשו של אדם הראשון התגלגלה באברהם, רוחו התגלגלה ביצחק, ונשמתו התגלגלה ביעקב, ולכן נקראים כולם "אבות" על שם שהם שייכים לאדם הראשון שהוא אב לכל הבאים אחריו], יעקב אבינו [כמו אברהם ויצחק] בא לתקן את מה שפגם אדם הראשון באכילה מעץ הדעת³.

הטעם שסבל יעקב אבנו מאה שלושים שנה

בפרשת ויגש (פרק מז פסו' ז – ט) מסופר שכאשר הגיע יעקב אבינו לארץ מצרים, ויוסף הציג אותו לפני פרעה מלך מצרים, פרעה נדהם מהמראה המיוסר של יעקב, עד כדי כך שנפלטה מפיו השאלה: "כמה ימי שני חייך"?

יעקב מיהר להסביר לפרעה, שהוא לא באמת כזה זקן, רק שהמראה שלו מטעה, אבל הוא בסך הכל בן מאה ושלושים שנה: "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה".

בהקשר למראה המיוסר שלו מסביר יעקב אבינו לפרעה: "מעט ורעים היו ימי שני חיי". חיי היו רוויים בייסורים, לא ידעתי רגע של נחת

---

³ זה לשונו שם: דע, כי אדה"ר נתגלגל בג' אבות, ולכן נקראים אבות, על שם האב הראשון שהוא אדה"ר. ונתבאר בספר התיקונין, בתיקון ס"ט וע', כי נפשו של אדם נתגלגלה באברהם. ורוחו, ביצחק. ונשמתו, ביעקב. גם נתבאר בר"מ, בפרשת קדושים, כי אברהם תקן עון ע"ז. ויצחק תקן עון ש"ד. ויעקב, תקן עון ג"ע. גם נתבאר בספר התיקונין, כי כשירד יעקב למצרים, אז נכנסה בו נשמת אדה"ר".

רמז לכך שיעקב אבינו היה תיקונו של אדם הראשון כותב רבי מרדכי הכהן מתלמידי תלמידיו של רבנו האריז"ל בפירושו שפתי כהן פרשת ויצא וישם שק במתניו, כאשר כותבים את המילה יעקב במילוי אותיות, יו"ד עי"ן קו"ף ביי"ת, כל האותיות הנעלמות יוצרות ביחד גמטריא תיקון עי"ש.

בכל אותם שנים, ומוסיף יעקב: "ולא השיגו את ימי שני חיי אבותיי בימי מגוריהם".

וגם כאן צריך ביאור, מה פירוש דברי יעקב אבינו "ולא השיגו את ימי שני חיי אבותיי"? לאיזה אבות מתכוון יעקב אבינו, שלא השיגו ימיו את ימי מגוריהם?

במסכת עירובין (יח:) אומר רבי ירמיה בן אלעזר, שכל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי, [אחרי החטא של האכילה מעץ הדעת], הוליד רוחין ושידין ולילין, שנאמר: "ויחי אדם שלשים ומאת שנה, ויולד בדמותו כצלמו", מכלל דעד האידנא [עד גיל מאה ושלושים שאז ילד בדמותו ובצלמו] לאו כצלמו אוליד. ושואלת הגמ' הרי היה רבי מאיר אומר, שאדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלושים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלושים שנה, והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלושים שנה? ומתרצת הגמ' שאין הפירוש שבכוונה הוא הוליד שלא בדמותו וצלמו, אלא שבכל אותם מאה ושלושים שנה היה רואה קרי באונס.⁴

כדי לתקן את פגם זה של השחתת זרעו בשוגג במשך מאה ושלושים שנה, הוצרך יעקב אבינו להתייטר בייסורים קשים שהיו מנת חלקו במשך מאה ושלושים שנה.

חזה התגלגלה ברבקה לתקן מה שהחטיאה את אדם ראשון

בפרשת תולדות מסופר, על הרצון של יצחק לברך את עשיו לפני מותו, חז"ל גילו לנו שלא היה מדובר בסתם ברכות, אלא בברכות

---

⁴ עיי' זוהר הקדוש פרשת בראשית [דף נד עמוד ב]: "ואמר רבי יצחק מההיא שעתא דקטיל קין להבל אתפרש אדם מאתתיה תרין רוחין נוקבין הוו אתיין ומזדווגן עמיה ואוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא". [וכן הוא פרשת פקודי [דף רלא עמוד ב]: "כיון דחזא אדם דאתקטיל הבל ואתתריך קין אמר מה אנא אוליד מכאן ולהלאה, אתפרש מאתתיה מאה ותלתין שנין, ורוחין נוקבי מסאבי הוו אתיין ומתחממן מניה והוה אוליד רוחין ושדין ואקרונן נגעיי בני אדם".]

אותם קיבל יצחק מהקדוש ברוך הוא אחר פטירת אברהם אבינו⁵, במילים אחרות יצחק מבקש להעביר את שרביט ההנהגה לעשיו. ברוח הקודש מתגלה לרבקה תוכן השיחה של יצחק עם עשיו, היא מבינה שעליה להתערב ולפעול כדי שזה לא יקרה, היא שולחת מיד לקרא ליעקב בנה הקטן, ומצוה אותו: "עתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך".

היא מבקשת ממנו להביא לי שני גדיי עיזים מהעדר, מהם היא עושה מטעמים, ומבקשת מיעקב להיכנס אל אהל יצחק אביו, להעמיד פנים שהוא עשיו ולהתברך.

יעקב אבינו שהיה אחוז במידת האמת: "תתן אמת ליעקב". נתקף בחרדה גדולה, הוא מנסה להסביר לאמו שניסיון לא יצליח: "הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק, אולי ימושני אבי והייתי בעניו במתעתע, והבאתי עלי קללה ולא ברכה.

רבקה אמו מרגיעה אותו: "עלי קללתך בני", קבלתי בנבואה היא מספרת לו שלא תהיה קללה, אנוס כפוף ובוכה לוקח יעקב את התבשילים, נכנס לאהל יצחק אביו, ומצליח לקבל ממנו את הברכות, רגע לפני שמגיע עשיו אחיו.

כבר נשאלה השאלה, למה היה צריך יעקב אבינו לקבל את הברכות באופן כזה, למה הוא נדרש לרמות את אביו במצות אמו, אם

---

⁵ אחת ההבטחות שהבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו בציווי של לך לך מארצך (פרק יב פסוק ב) היא "והיה ברכה". רש"י הקדוש מסביר שאמר לו הקדוש ברוך הוא שמעתה הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידי, ברכתי את אדם ואת נח ואותך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ. ובפרשת חיי שרה (פרק כה פסוק יא) אחר פטירת אברהם אבינו הקדוש ברוך הוא מברך גם את יצחק: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו", למה לא ברכו אברהם שכח הברכה נתן לו כותב רש"י הקדוש אף על פי שמסר הקדוש ברוך הוא את הברכות לאברהם, נתיירא לברך את יצחק מפני שצפה את עשו יוצא ממנו, אמר יבא בעל הברכות ויברך את אשר ייטב בעיניו ובא הקדוש ברוך הוא וברכו.

כבר מתערבים משמיים למה לא אמרו ליצחק שהברכות ראויות ליעקב ולא לעשיו, בכך היתה נמנעת כל האיבה שהושרשה בעשיו וזרעו לדורי דורות⁶ עם סיפור לקיחת הברכות במרמה ?

גם דברי רבקה ליעקב : "עתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך". צריך ביאור, מה פירוש עתה, מן הסתם יעקב תמיד שמע לקול אמו ?

גם מה שאמרה לו אמו : "עלי קללתך בני" צריך ביאור, מהו הלשון "עליי", למה לא אמרה לו בפשטות שלא תהיה קללה ?

בספר ליקוטי תורה פרשת תולדות, מסביר רבנו האריז"ל⁷ שברבקה אמנו התגלגלה נשמת חוה אשת אדם הראשון⁸, וכיון שהיא גרמה לאדם הראשון קללה, בכך ששמע לה לאכול מעץ הדעת,

---

⁶ מאות שנים אחר הסיפור של לקיחת הברכות עדיין זכור אצל בני עשיו המעשה של לקיחת הברכות במרמה, כך מובא בתרגום על מגילת אסתר מפרש את הפסוק (פרק ג פסוק 1) : "ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי". והוא חוץ קדמוי לאושטא ידוי למקטול ית מרדכי בלחודוהי, ארום חויאו ליה דמרדכי אתי מן יעקב דשקל מן עשו אבא דאבוי דהמן ית בכורתא וית ברכתא, ויהודאי אינון עמא דמרדכי, ובעא המן לשיצאה ית כל יהודאי, די בכל מלכות אחשוורוש עמא דמרדכי".

⁷ זה לשונו שם : "בני דע, כי רבקה גלגול חוה, ובעבורה נתקלל האדם שהוא יעקב, דשופרא דיעקבא מעין שופר דאדם, ועתה היו צריכין לתקן בשמיעה זאת לטובה, כמו ששמע אז לרעה, כמ"ש כי שמעת לקול אשתך, וזהו אך שמע בקולי, שהמיעוט הוא דהשתא הוה שמיעה לטוב, מכלל דתחלה לרעה".

⁸ בספר עץ הדעת טוב כותב שזה נרמז בפסוק "ויעתר יצחק לה' נוכח אשתו כי עקרה היא", ס"ת של המילים לה לנכח אשתו הם חוה, כי רבקה זו היא חוה עצמה אשתו הראשונה, ומה שתחלה נקראת חוה, על שם כי היא היתה אם כל חי, אדרבה עתה כי עקרה היא, ולכן הרבה מאד בתפלה ויעתר וכו' ולא נשא אחרת" עכ"ל.

עוד מובא בספר ליקוטי תורה פרשת חיי שרה : "דע, כי רבקה רכבה על הגמלים, רמז לאותו נחש שארז"ל שהי' בעין גמל, ובא סמאל ורכב עליו לפתות את חוה, והטיל בה זוהמה, עתה רכבה עליו, על דרך עני ורוכב על החמור, לאכפיא לי' תחותיה" עכ"ל.

[ולאדם אמר, כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צוותיך לאמר לא תאכל ממנו], כעת יתוקן ענין זה על ידי ישמע לה יעקב שהוא גלגול של אדם הראשון לטובה, וזהו שאמרה לו "אך שמע בקולי"⁹, המילה אך תמיד באה למעט, בא למעט שכעת היא שמיעה לטובה, אבל תחילה היתה שמיעה לרעה"¹⁰

בספר עץ הדעת טוב פרשת תולדות מוסיף רבנו האריז"ל: ולכן ילדה רבקה ליצחק ב' בנים, האחד הוא עשו, שהוא בחינת זוהמת הנחש שהטיל בחוה¹¹, והב' הוא יעקב, והוא בחינת הטוב שהיה בעקב אדם.

עוד מוסיף רבנו האריז"ל שבזה תוקנה גם האיבה שנולדה בין אדם הראשון לחוה אחר החטא כמו שכתוב: "ואיבה אשית בינך ובין האשה" ולכן כתוב: "ורבקה אוהבת את יעקב" שהוא אדם בעלה של חוה".

וכנגד מה שלקחה אז מפרי העץ ואכלה ואח"כ נתנה גם לאדם ואכל, ועתה מעשה זה תוקן על ידי "ולך קח לי" היינו אתה ולא כמו אז שאני לקחתי לך ועל ידי כל זה אגרום שיחזור הקדוש ברוך הוא לברך אותך,

---

⁹ בספר עץ הדעת טוב פרשת תולדות כותב רבנו האריז"ל, שאדם הראשון שמע לקול חוה אשתו כבן השומע עצת אמו לכן באה חוה בבחינת אמו של יעקב לתקן עון הקודם.

¹⁰ ביתר ביאור בספר עץ הדעת טוב פרשת תולדות: "וזה שאמרו לו "עלי קללתך בני", כלומר, בשבילי גרמתי לך הקללות ההם, ולכן באת עתה בגלגול בני ולא בעלי כדי לתקן על ידי, ולכן אך שמע בקולי, כלומר אע"פ שאז שמעת לקולי וחטאת, ולא היה לך לשמוע אז בקולי, אך עתה לתקן הקלקול ההוא ראוי לך לשמוע בקולי, בעצה זו ותבא שמיעה זו שהיא לטובה, ותכפר על שמיעה זו הרעה".

¹¹ בתחילת הפרשה (פרק כה פסוק כז) נקרא עשיו בתואר "איש שדה", ובתרגום אונקלוס מתרגם "גבר נחש ירכן" ובספר תורת משה מסביר החתם סופר זצ"ל שהיה לעשו נחש על ירכו לרמז כי הוא מסטרא דנחש. והרוכב על הנחש הוא שרו של עשו עי"ש, וכן מובא בספר מגלה עמוקות ואתחנן [אופן מז], ועי' עוד בדברי המהרש"א למסכת יומא (סז). שעשו זרעו שנקרא אדום ע"ש שהוא כח הטומאה של נחש הקדמוני. [וכן מובא בספר מגלה עמוקות ואתחנן [אופן מז], ועי' עוד בדברי המהרש"א למסכת יומא (סז). שעשו זרעו שנקרא אדום ע"ש שהוא כח הטומאה של נחש הקדמוני.

וזהו : "למען יברכך לפני ה' לפני מותו" ובוזה יתוקן כל מיני חטאות וקללות שקולקלנו אז".

חזרה אבדה לבעליה

בפרשת תולדות מסופר, שכאשר שלחה רבקה את יעקב אל יצחק לקבל את הברכות, כדי לטשטש את ההבדל בינו לבין עשיו, היא הליישה אותו בבגדי החמודות של עשיו : "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמודות, אשר אתה בבית, ותלבש את יעקב בנה הקטן".

בזוהר הקדוש פרשת תולדות (דף קמב עמוד ב) מובא בגדים אלה היו בגדיו של אדם הראשון, נמרוד נטלן ממנו, ועשיו נטלן מנמרוד, וכאשר היה לובש אותם עשו, לא היו מריחים בהם כלום, אדרבא היה בהם ריח רע של שטף עזים [עיי' רש"י פרשת תולדות (פרק כז פסו' כז)], אבל כאשר לבשם יעקב, מיד נתנו בגדים אלו ריח טוב, כמו הריח שהיו נותנים בשעה שהיה לובשם אדם הראשון, ומסביר הזוהר הקדוש שזה משום שכאשר לבשם יעקב אבינו, [שהיה גלגול של אדם הראשון] חזרה האבדה לבעליה.

דמות יעקב אבינו חקוקה בכיסא הכבוד

בספר יחזקאל מסופר שעל כיסא הכבוד היו חקוקות ארבעה דמויות, פני אדם, פני אריה, פני שור, ופני נשר. [עיי' בתוס' מסכת יומא (נד:) ד"ה כרובים], ובמדרש אגדה בראשית (פרק כח) מובא שדמות האדם שחקוקה בכיסא הכבוד היא דמותו של יעקב אבינו. [וכן איתא במדרש שכל טוב בראשית (פרק לג) : "כי שרית עם אלהים, שזיו איקונין שלך חקוקה בכיסא הכבוד", וכן בתיקוני זוהר (תיקון כב) : "דיוקנו של יעקב חקוקה בכיסא הכבוד"]. ובפירוש הריקאנטי לספר בראשית (פרק כה) כותב רמז לזה שבמה שנקרא יעקב אבינו "יושב אהלים", שזה עולה בגימטריה יושב הכיסא עיי"ש. וכן רמזו על הנאמר בספר בראשית (פרק כח פסו' טז) : "וייקץ יעקב משנתו, ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". שאמר יעקב ידעתי שבמקום אלוקים

שהוא כיסא הכבוד, יש "אכן" ראשי תיבות א'ריה כ'רוב נ'שר, אולם "אנכי" שגם אני יעקב שנרמז באות י' של המילה אנכי, זה לא ידעתי.

וצריך ביאור, שכן מין הראוי היה שהדמות שתהא חקוקה בכיסא הכבוד, תהיה דמותו של אדם הראשון, יציר כפיו של הקב"ה, מדוע נבחרה דווקא דמותו של יעקב אבינו להיות חקוקה כיסא הכבוד ?

לפי דברי רבנו האריז"ל שיעקב היה גלגול של אדם הראשון, נמצא שדמות יעקב אבינו היא דמותו של אדם הראשון, ודמות אדם הראשון אכן נחקקה בכיסא הכבוד, כך כותב רבי צדוק הכהן זצ"ל בספר פרי צדיק פרשת נח: "וזה סוד מה שנאמר: 'ותמונת ה' יביט'. דצורתו של יעקב חקוקה בכיסא. שיעקב היה כאדם הראשון קודם הקלקול...".

וכן איתא במסכת בבא מציעא (פד.): "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון", וכן איתא בזוהר פרשת משפטים (דף קיא): "דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון, כגופא דיעקב, ושופריה דאדם הראשון, ההוא שופריה ממש הוה ליה ליעקב. ודיוקניה דיעקב, דיוקנא דאדם הראשון ממש"¹², ובזוהר פרשת יתרו מובא שהיה יעקב אבינו דומה לאדם הראשון בתכלית עד שאפילו שרטוטי גופו של יעקב אבינו היו כמו של אדם הראשון¹³.

י"ב שבטים היו צריכים להיוולד מאדם הראשון

במדרש בראשית רבה (פרשה כד) אומר רבי יעקב דכפר חנין: שי"ב השבטים היו צריכים לצאת מאדם הראשון שכתוב: "זה ספר תולדות

---

¹² עיי' בפירוש האור החיים הקדוש לספר במדבר (פרק טז פסוק א) שמסביר, שאחר שפגם אדם הראשון, באה נפש אברהם אבינו ונתלבנה באמצעות עשר ניסיונות, וכל הפסולת התנקזה בישמעאל, ונשמת יצחק יצאה יותר מבוררת, וגם נשמת יצחק התלבנה במעשה העקדה, ונתברר ממנה הפסולת ונתנקז הכל עשו, ויצאה נשמת יעקב בלא שום דופי, פירוש שלא היה בו פסולת כאדם קודם שחטא" עכ"ל.

¹³ זה לשון הזוהר שם [תוספת כרך ב (שמות) דף רעו עמוד א]: "והוה שופריה ושרטוטיין דיליה כגוונא דשרטוטיין דאדם קדמאה".

אדם", ז"ה בגימט' עולה י"ב, אמר הקב"ה ב' בנים נתתי לו ועמד אחד והרג את חברו, והיאך אני נותן לו י"ב שבטים עיי"ש, אכן רצון זה של הי"ת נתממש ביעקב שהיה גלגול של אדם הראשון ממנו יצאו אותן י"ב שבטים שהיו צריכים לעמוד מאדם הראשון].

יעקב אבינו לא מת

במסכת תענית (ה:): אומר רבי יוחנן שיעקב אבינו לא מת, אמר ליה: וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטייא וקברו קברייא? אמר ליה: מקרא אני דורש, שנאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים, אף הוא בחיים עיי"ש.

מכל האבות רק על יעקב אבינו נאמר שהוא לא מת, הטעם לזה הוא כיון שיעקב היה התיקון המושלם של אדם הראשון, וכמו שאדם הראשון היה צריך לחיות לעולם¹⁴, כך יעקב אבינו שהיה גלגול של אדם הראשון ותיקן את הפגם שגרם לאותה תמותה, הראוי הוא להיות חי לעולם.

וירא יעקב צורת אלף

על פי הקדמה זו יתבארו דברי הרב מגלה עמוקות זצ"ל שהבאנו בפתיחת המאמר, שמילה "ויצא" שפותחת את הפרשה היא הר"ת של וירא יעקב צורת אלף.

וזה בהקדים שהאות אל"ף מורכבת משלושה אותיות, האות וא"ו באמצע, ועוד שני יודי"ן בשתי צדדיה, האות ו' שבאמצע האות א' לפני חטא אדם הראשון כותב המגלה עמוקות, היתה ישרה וזקופה, ובעקבות

---

¹⁴ זה לשון הרמב"ן בהקדמה לספר תורת האדם: "תולדת האדם לחיות לעולם, ומן החטא הקדמוני ירדו לטבח כולם". וכן כותב בדרשות ר"י אבן שועיב לפרשת בראשית שהכוונה היתה לחיות לעולם ולהיות כמלאכים, וזה שנאמר "כי ביום אכלך ממנו מות תמות", היינו שתהיה בן מות.

חטאו של אדם הראשון נפגמה האות ו' ונתעקמה¹⁵, יעקב אבינו שהיה גלגולו של אדם הראשון, ותיקן את מה שפגם אדם הראשון בחטא האכילה מעץ הדעת, זכה לראות את האות אלף כצורתה קודם שנפגמה מכוח החטא.

"וגרשתו כדרך הרוצח חברו בשגגה"

במדרש תנחומא פרשת מסעי (סימן יא) על הפסוק: "זכור רחמך ה' וחסדיך כי מעולם המה", אמר דוד: ריבונו של עולם, אילולי רחמך שקדמו לאדם הראשון, לא היה לו עמידה, שאמרת ליה כי ביום אכולך ממנו מות תמות, ולא עשית לו כן, אלא הוצאת אותו מגן עדן וחיה תשע מאות ושלושים שנה, ואח"כ מת, ומה עשית לו? גרשת אותו מגן עדן, שנאמר: "וגרש את האדם", ולמה נתגרש? על שהביא מיתה על הדורות, והיה צריך למות מיד, אלא שריחמת עליו וגרשתו כדרך הרוצח חברו בשגגה, שגולה ממקומו ויושב בערי מקלט, לכך נאמר זכור רחמך ה' וחסדיך וגו' עיי"ש.

מפורש בדברי המדרש, שאדם הראשון סולק וגורש מגן עדן, משום שעל ידי החטא של האכילה מעץ הדעת, הוא גרם מיתה לכל העולם, וכיון שלא עשה כן במזיד נידון כרוצח בשוגג, וכדין רוצח בשוגג שחייב גלות, כך גלה אדם הראשון מגן עדן.

לפי זה מובנים דברי המדרש תנחומא בתחילת הפרשה, שיעקב יצא מבאר שבע כדין רוצח בשוגגה החייב גלות, כפי שנתבאר היה יעקב אבינו

---

¹⁵ הטעם שנפגמה דווקא האות ו' הוא משום שעל ידי חטא האכילה מעץ הדעת גרם אדם הראשון מיתה לכל העולם, כידוע שההורג את הנפש נידון למיתה בסייף, רבנו האריז"ל כותב שמיתת סייף היא כנגד האות ו' שבשם הויה, [ד' מיתות ביי"ד סקילה שריפה הרג וחנוק, הם כנגד ד' אותיות הויה, האות ו' היא כנגד המיתה הנקראת הרג, וכן איתא בתיקוני הזוהר (תיקון סט) שלאחר שהרג קין את הבל ושב בתשובה, נתן לו הי"ת אות כדי שלא ינזק, : "וישם ה' לקין אות", האות שנתן לו הי"ת מובא בתיקוני הזוהר היא אות ו' : "שוי עליה אות ו' לשזבא ליה". על ידי זה נסתלקה ממנו הקללה שניתקלה להיות נד בארץ וישב בארץ נוד. וכן כותב מוהרצ"א מדינוב זצ"ל בספר בני יששכר (מאמרי חודש אדר מאמר ו אות יד) שהאות ו' היא אות אות חיים עיי"ש.

גלגול של אדם הראשון, לכן היה צריך לעבור גם הוא גלות, [בספרים איתא שהטעם ששהה יעקב בגלות כ"ב שנים, זה כנגד כ"ב אותיות שמהם מורכבים כל השמות של כלל ישראל שנכללים בעונש מיתה שנגזר על אדם הראשון].

ולפי המבואר שרבקה אמנו היתה גלגול של חוה אמנו, שהיא החטיאה את אדם הראשון לאכול מעץ הדעת, לכן נסתובב שעל ידה ועל ידי עשיו יצטרך יעקב לגלות מבאר שבע, שהם חוה והנחש, שהם היו הגורמים לחטא של אדם הראשון.

